

funkci zlata, zbavili se starých teorií a předsudků a budovali na skutečnosti.

Dr. Jaroslav Lepař.

Joseph-Barthélemy: La crise de la démocratie contemporaine. — (Bibliothèque constitutionnelle et parlementaire contemporaine. Nr. 1.) Paris. Sirey 1931. Str. 228. — Autor, člen Institutu, profesor právnické fakulty a Školy politických nauk o Paříži, kritickým okom sleduje ťažkú vývojovú etapu poválečnej demokracie v niektorých európskych štátoch. V úvode kladie si otázku: Jestvuje kríza demokracie v Európe? Odpovedá hneď kladne. Potom rozberá predmet a dôvody. Kniha jeho taktó je dokonalou ilustráciou ústavnost dnešnej Európy, ktorej stav nutno považovať za nenormálny — a drtivým argumentem vyslovenej tézy. Poldruha storočia uplynulo jako zákonodárca v Amerike a ve Francii vyhlásil prvý demokratické princípy: princípy slobody človeka a občana. Od tej doby zdalo by sa, že Európa ďalej pokročila v chápaní a aplikácii zásad, za ktoré Francia podstúpila zlo revolúcie, jaká v histórii nemá rovne. Ale nie. Fakt, že vojna značne pozmenila tvárnosť štátnych foriem, fakt, že dnešná Európa je až na drobné výjimky republikánskou, málo osoží. Nadšenie za demokratický parlamentarizmus, ktoré po víťazstve Dohody v r. 1918. dosiahlo vrcholu, ochladlo a parlamentarizmus dneška v mnohých štátoch ustupuje pred novým zjavom: diktatúrou. V povojnovej Európe niektoré štáty, zmietané vnútorne zhubnými dôsledkami i vojny, márne usilovaly sa dosiahnuť rovnováhy na podklade ústavnom. Pre mimoriadnu dobu nestačia riadne prostriedky! Javila sa potreba »silnej ruky« jednotlivca. Diktatúra — podľa Lenina vôľa neomedzená, násilie, javí sa právne jako negácia ústavnosti, úplná alebo čiastočná, formálna alebo faktická. A tu autor perom odborníka črtá kapitoly: Fašizmus, Riverizmus Pilsudskizmus, Bolševizmus atď. Nutno však rozlišovať! Pri veľkom množstve spoločných vlastností rôznych diktatúr, je medzi nimi predsa veľa rozdielov. — Rozdielov vo zniku, rozsahu, uplatnení a organizácii. To vyplýva z kombinácie osôb a udalostí. Tak srovnávaním možno zistiť, že rovnaké predpoklady v niektorých prípadoch vedú k rôznym výsledkom, alebo že niektoré predpoklady rezultujú v iných výsledkoch než by sa dalo logicky očakávať. Zakiaľ' na pr. diktatúra Mussoliniho v Itálii je formálne legálnou opierajúce sa o fašistický parlament, zatiaľ' diktatúra Primo de Rivera v monarchickom Španielsku bola úplne autokratickou. Pri tom Riverizmus bol všeobecne známy jako miernejší, zákonitejší než fašizmus. Niekde diktatúra je prostredkom, zjavom priechodným — jako tomu belo v Juhoslávii, inde zas je sama sebe účelom si snahou trvalosti, jako v Itálii a Rusku.

Čo sa týče postavenia diktátora v štáte, jestvuje tiež viac možností. Jestvuje diktatúra hlavy štátu (Juhoslávia, Turecko), diktatúra predseda vlády popis hlave štátu, jako v Itálii a predtým vo Španielsku a Litve (Valdemaras!). Známa je tiež diktatúra člena vlády (Pilsudski v Polsku!) a vynimečne politickej strany (Soviety v Rusku!).

Tieto všetky spoločné i diferencujúce a špecifikujúce vlastnosti diktatúry v jej odrazoch v zrkadle ústavnosti kreslí pôvodca dôkladne, opierajúc sa o fakt a štatistiku. Kniha uplatní sa znamenite zvlášť pri štúdiu srovnávcej ústvej právovedy.

Jožo Mikuš (Paříž).

Ivo Malat, Dr. Hans Eigl und Dr. Karl Stuchel: Formularien für Verträge und für Eingaben und Verfahren auser Streitsachen. — Eine Sammlung für Richter, Advokaten und Notare auf Grundlage des Handbuchs von Dr. Julius Schimkowsky. — 4. Auflage. Neu bearbeitet und erweitert für die Tschechoslovakische Republik. — 1931, Manz'sche Verlags- und Universitäts-Buchhandlung, Wien. — Rudolf M. Rohrer, Brunnstr. 7606. — in 8°. Cena neudána. — K českým sbírkám formulářů Hartmannově, Bohuslavově-Hartmannově, a Novákově přistupuje nyní toto německé dílo, které jest novým zpracováním známé sbírky Schimkowského pro Čsl. republiku. Sbíрка obsahující 759 formulářů není pouhou sbírkou vzorců, nýbrž má býti dle úmyslu vydavatelů též důležitou příručkou pro praktického právníka. Upozorňuje podobně jako sbírka Nováková a Hartmannova příležitostně na příslušná zákonná